

Késedelmes fizetés és lánc tartozás a magyar vállalkozások körében

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) friss elemzésében a hazai vállalkozások késedelmes fizetéssel és lánc tartozással kapcsolatos tapasztalatait vizsgálta. Az eredmények a GVI 2018. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételének adatain alapulnak, melynek során 400 hazai vállalkozást kérdeztünk meg a témában. Az eredmények alapján a vállalkozások 55%-ának legalább egy üzleti partnere késedelmesen fizetett 2018 első félévében, a válaszadók 8%-a pedig maga is tartozott beszállítóinak legalább egyszer a vizsgált időszakban. A késedelmes fizetés problémája legnagyobb arányban a 100–249 főt foglalkoztató középvállalkozások körében, illetve az építőiparban jelenik meg. Az eredmények alapján elmondható, hogy a vállalkozásoknak átlagosan kevesebb késve fizető partnerük van, és bevételeik kisebb hányadát kapják meg késve, mint az elmúlt években. Azon cégek aránya viszont enyhén nőtt 2018 januárjához képest, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt legalább egyszer nem tudtak időben fizetni a beszállítóiknak.

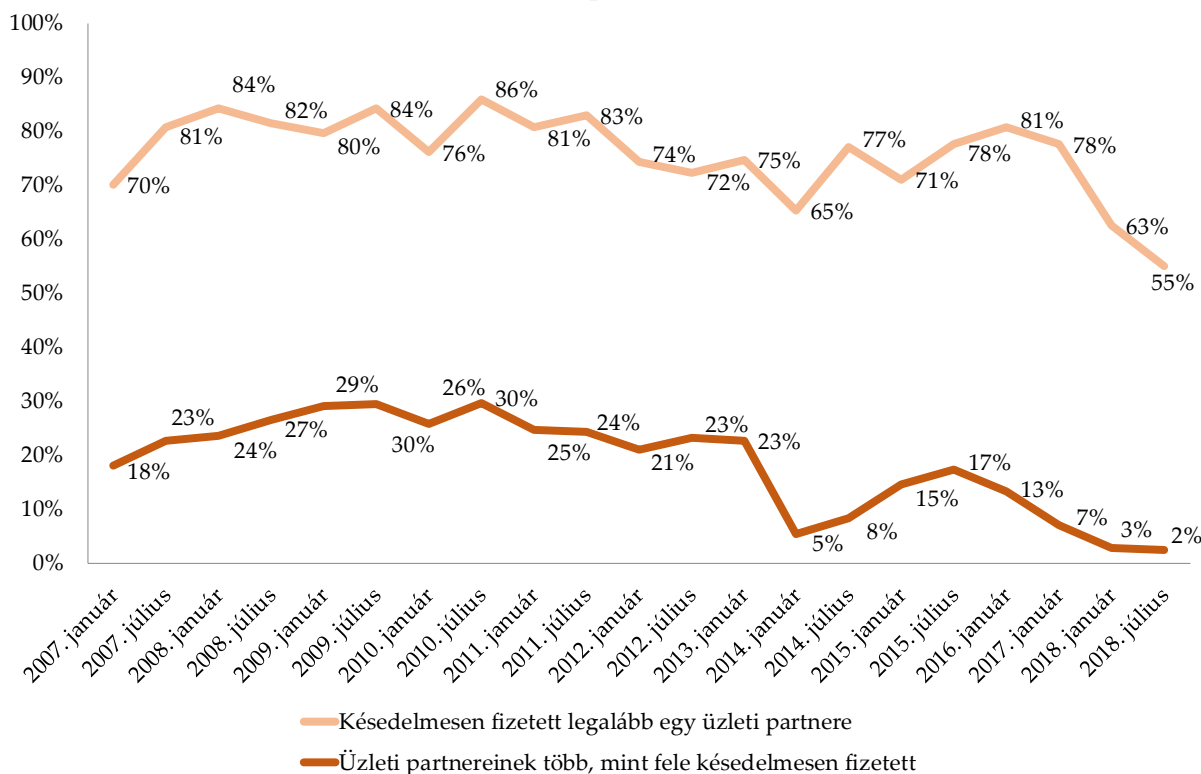
Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) 2018. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételének keretében 400 hazai céget kérdezett meg a késedelmes fizetés és lánc tartozás témakörében.

A felmérésben megkérdezett cégek 55%-a rendelkezett olyan üzleti partnerrel, amely 2018 első félévében több alkalommal is késedelmesen fizetett. Mint az 1. ábrán látható, ugyanezen cégek aránya 2017 második félévében 63%, míg egy évvel korábban, 2017 januárjában 78% volt, azaz a legutóbbi adatfelvételekhez képest kevesebb válaszadó tapasztalt késedelmes fizetést. Szintén csökkent azon cégek aránya, melyeknek üzleti partnereik több, mint fele fizetett késedelmesen, 2018 júliusában a cégek 2%-a, 2018 januárjában 3%-a, míg 2017 januárjában a válaszadók 7%-a számolt be erről.

A leginkább érintett cégek 2018 első félévében a 100–249 fő között foglalkoztató középvállalkozások voltak, melyek 63%-a volt kapcsolatban késve fizető partnerrel

(ugyanakkor átlagosan partnereik 13%-a fizetett többször is késedelmesen). Ágazatonként vizsgálva az adatokat elmondható, hogy leggyakrabban az építőiparban, illetve az egyéb gazdasági szolgáltatások területén működő vállalkozások találkoztak a jelenséggel: előbbieknél 67%, míg utóbbiaknál 57%-a volt kapcsolatban késve fizető partnerrel. Átlagosan az építőipari cégek partnereinek mindössze 16%-a, az egyéb gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő cégek partnereinek pedig 12%-a fizetett több alkalommal is késedelmesen. Emellett az eredmények azt mutatják, hogy tulajdonszerkezet szerint lényegében nem volt eltérés a késedelmesen fizető üzleti partnerek arányát tekintve: a tisztán hazai tulajdonú cégek 55%-a került kapcsolatba késedelmesen fizető üzleti partnerrel (átlagosan partnereik 9%-a fizetett késedelmesen), a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében pedig 51% ez az arány (míg átlagosan partnereik 8%-a fizetett késedelmesen).

1. ábra: Késedelmes fizetést tapasztaló cégek aránya, 2007–2018

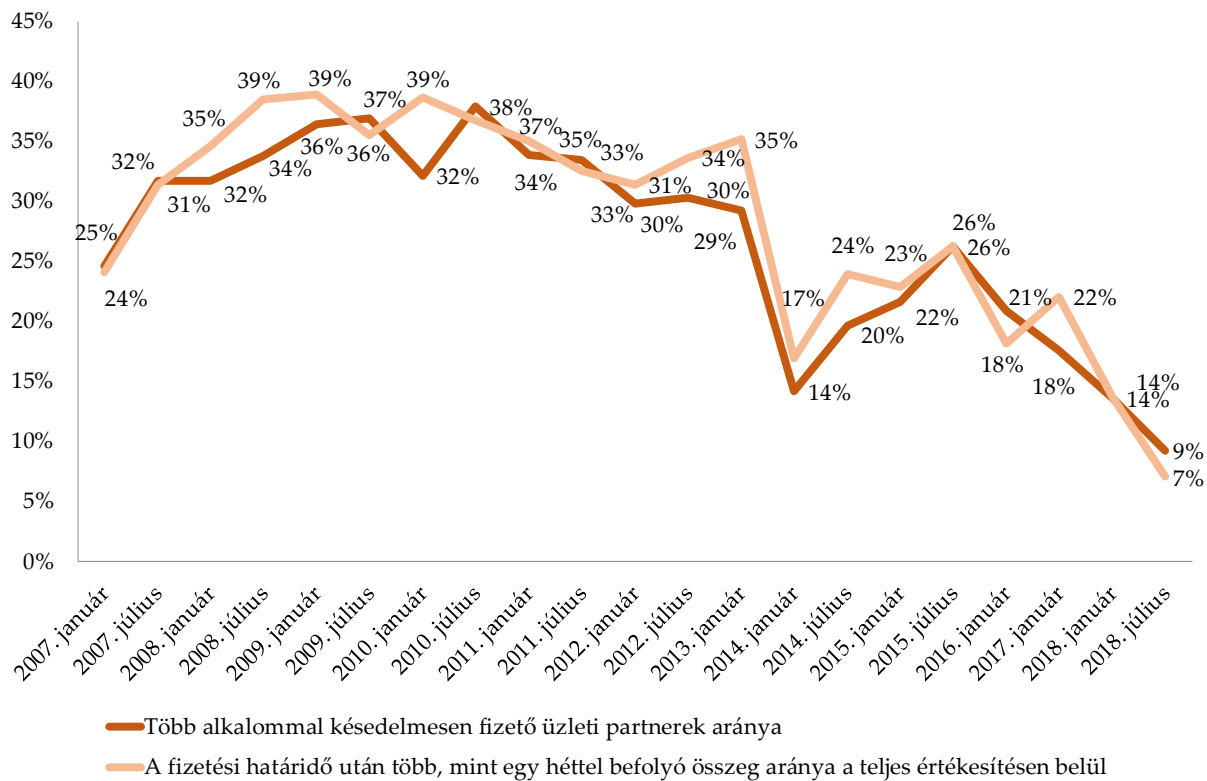

Forrás: GVI, 2019, 275 ≤ N ≤ 408

A megkérdezett cégek 52%-a esetében az értékesített termékek ellenértékének legalább egy része több, mint egy héttel a fizetési határidő lejártá után érkezett meg. Összességében a válaszadó cégek átlagosan partnereik 9%-ánál tapasztaltak késedelmes fizetést legalább egyszer. A fizetési határidőn túl befolyó összegek aránya az értékesítésen

belül átlagosan 7% volt. Mindez folyamatos csökkenő tendenciát jelent az elmúlt három évben, különösen az utóbbi mutató esetében. Az eredmények alapján elmondható, hogy a vállalkozásoknak átlagosan kevesebb késve fizető partnerük van, és bevételeik kisebb hányadát kapják meg késve (lásd 2. ábra).

2. ábra: Késedelmesen fizető partnerek aránya és a fizetési határidő után befolyó összeg aránya átlagosan, 2007–2018

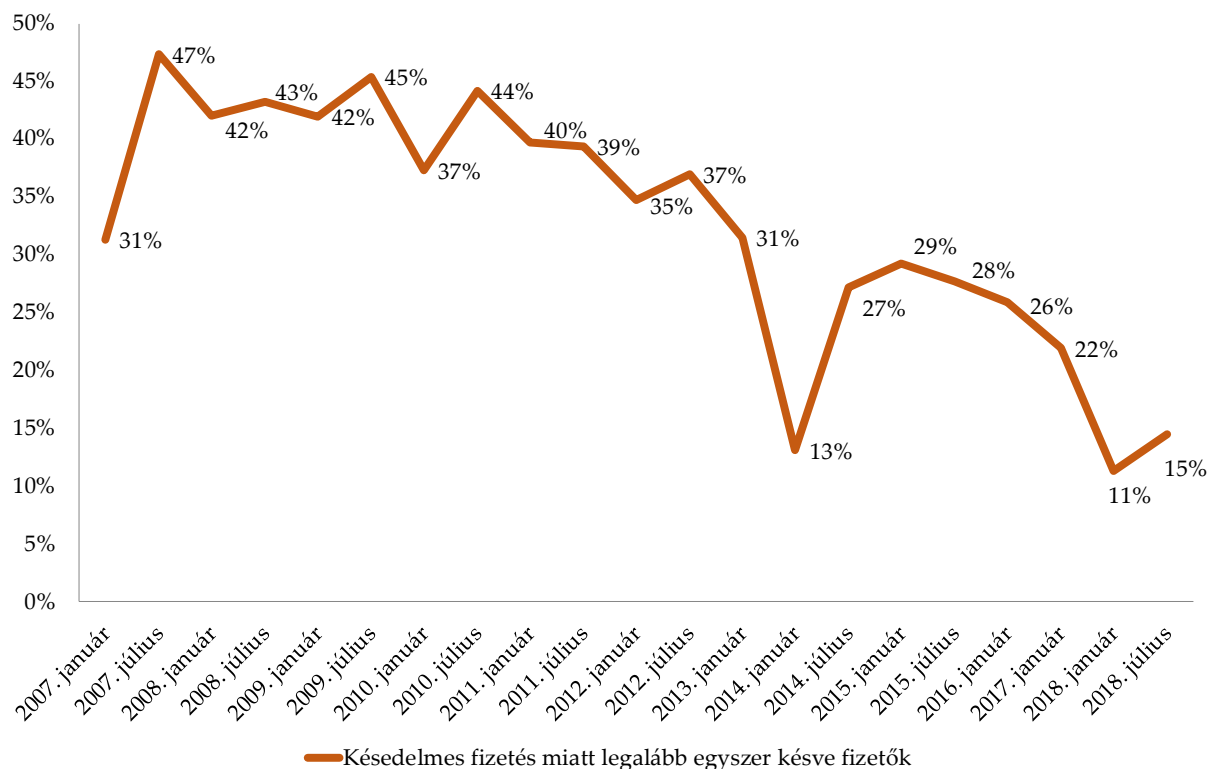

Forrás: GVI, 2019, 256≤N≤408

Azon cégek aránya enyhén nőtt, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt legalább egyszer nem tudtak időben fizetni a szállítóiknak. Míg az ilyen cégek aránya 2017 januárjában 22%, 2018 januárjában pedig 11% volt, 2018 júliusában a vállalkozások 15%-a válaszolta, hogy a megelőző egy évben előfordult ilyen eset (lásd 3. ábra). A lánc tartozást tapasztaló cégek aránya a nagyvállalatokat (250 fő felett), illetve a 100–249 fő közötti kategóriát vizsgálva 12%-os, az 50–99 fős kategóriában 8%, a legkisebb, 20–49

fő között foglalkoztató vállalatok esetében pedig 26%. Az ágazatok közül az építőiparban volt a legmagasabb azon cégek aránya, amelyek üzleti partnereik késedelme miatt nem tudtak időben fizetni (23%). A tisztán hazai tulajdonban lévő cégek 17%-a, a külföldi (rész) tulajdonban lévőknek pedig 9%-a számolt be arról, hogy az adatfelvétel időpontját megelőző évben előfordult, hogy lánc tartozás miatt nem tudtak idejében fizetni szállítóiknak.

3. ábra: Késedelmes fizetés miatt legalább egyszer késve fizető cégek aránya, 2007–2018

Forrás: GVI, 2019, 296≤N≤417

2018 első félévében a megkérdezett cégek 8%-ával fordult elő, hogy legalább egyszer, egy vagy több beszállítójuknak tartoztak. Ez az arány jelentősen csökkenő tendenciát mutat, 2018 januárjában még 17%, 2017 januárjában pedig 30% volt a megelőző félévben legalább egyszer beszállítóinak tartozó vállalkozások aránya.

A láncartozás okozta problémák súlya a válaszadó cégek 79%-a szerint nem változott, 21%-uk szerint csökkent, míg 0,5%-uk szerint nőtt a felmérést megelőző féléves időszakban. A láncartozás problémájának súlyosbodását

érzékelő vállalkozások aránya összességében csökkent a korábbi eredményekhez képest (2018. január: 8%, 2017. január: 8%, 2016. január: 10%). A javulást érzékelő cégek aránya a 20–49 fős méretű vállalkozások körében volt a legalacsonyabb (14%), míg az 50–99 fő közötti kategóriában a legmagasabb (29%). Ágazatok szerint leginkább az építőipari, illetve az egyéb gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő cégek (mindkét csoportban 25%) számoltak be arról, hogy a láncartozás által okozott problémák súlya csökkent üzleti partnereik körében.

Makrogazdasági trendek Magyarországon

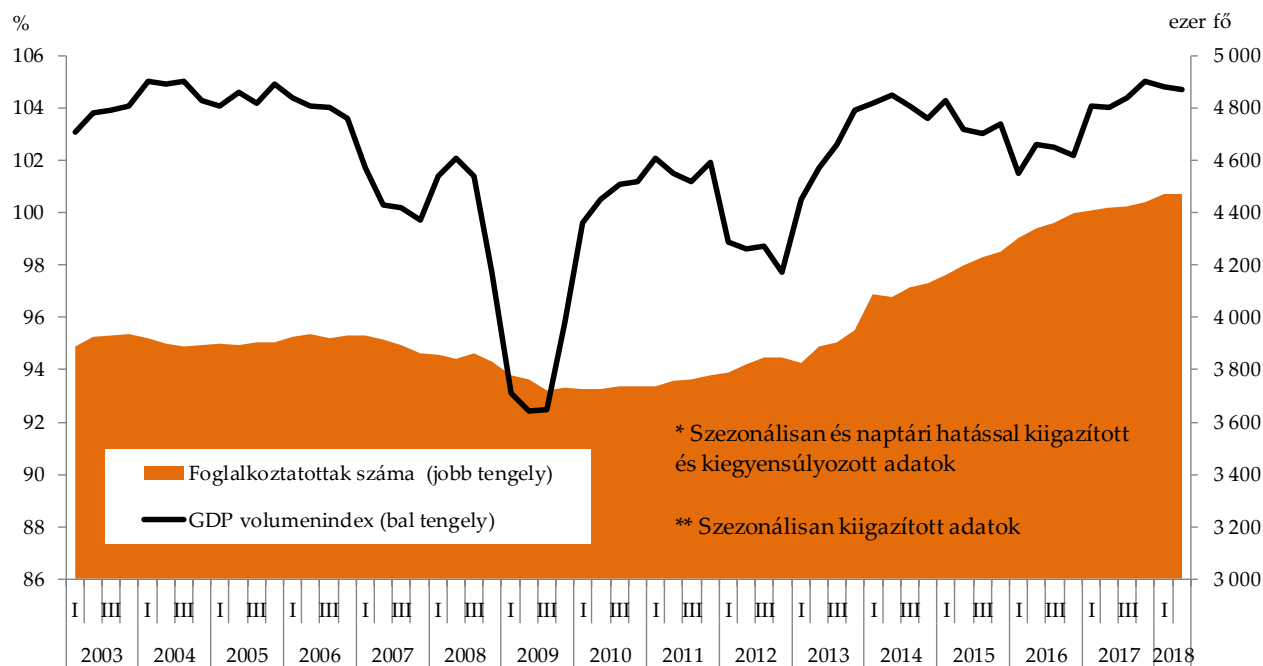
Az alábbiakban a gazdasági helyzetet a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vizsgáljuk fel, melynek során kitérünk a foglalkoztatottság, a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás és a külkereskedelmi termékforgalom alakulására.

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedése 2011-ben lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a

közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A növekedés 2014 és 2017 között folyamatosan megfigyelhető volt. 2018 első két negyedében a GDP növekedési üteme továbbra is megközelíti az 5 százalékot (rendre 4,8, illetve 4,7 százalék) az előző év azonos időszakához viszonyítva, a foglalkoztatottak száma pedig – némileg lassuló ütemben – továbbra is folyamatosan emelkedik (lásd a 4. ábrát).

4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe* (előző év azonos időszaka=100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2018. II. negyedév**

Forrás: KSH

A teljes nemzetgazdaságban 2016-ban a bruttó átlagkeresetek 6,1 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban állók körében,

nemzetgazdasági szinten 263 200 forint volt. A közfoglalkoztatottak átlagkeresetét figyelmen kívül hagyva a nemzetgazdaságban összesen 6,5 százalékos növekedés történt az előző évhez képest. Az átlagkeresetet a

vállalkozásokon belül vizsgálva 5,4, a költségvetés területén 9,6, a nonprofit szervezetek esetében 5,7 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2015-ös adatokhoz képest.¹ 2017-ben a bruttó átlagkeresetek 12,9 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban állók körében, nemzetgazdasági szinten 297 000 forint volt. A közfoglalkoztatottak átlagkeresetét figyelmen kívül hagyva a nemzetgazdaságban összesen 11,7 százalékos növekedés történt az előző évhez képest. Az átlagkeresetet a közfoglalkoztatottak figyelembevétele nélkül, a vállalkozásokon belül vizsgálva 11,4, a költségvetés területén 13, a nonprofit szervezetek esetében 10,6 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2016-os adatokhoz képest.² Az idei év első nyolc hónapjában a bruttó keresetek 11,8 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához képest. Az átlagos bruttó kereset a nemzetgazdaságban 324 300 forint volt, ez 10,7 százalékos növekedést jelent a közfoglalkoztatottak bruttó keresetét (82 100 forint) figyelmen kívül hagyva. Ezen belül a

legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások 10,7, a költségvetés 10,9, a nonprofit szervezetek 10,5 százalékos növekedést produkáltak a bruttó keresetek terén.³

A versenyszférában 2011-ben 5,4 százalékos bruttó béremelkedést tapasztalhattunk, mely 2012-ben tovább nőtt 7,3 százalékra. 2013-ban az emelkedés üteme 3,6 százalékosra csökkent, 2014-ben azonban ismét magasabb, 4,3 százalékos növekedés történt. 2015-ben 4 százalékkal emelkedtek a versenyszféra bruttó bérei, 2016-ban 5,4 százalékkal, 2017-ben pedig ismét jelentősebb mértékben, 11,6 százalékkal.

A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehettünk tanúi, 2012-ben azonban – a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,7 százalékkal ismét visszaesett a közszférára jellemző bér. 2013-ban 3,6 százalékos béremelkedést tapasztaltunk a költségvetési szervezeteknél. 2014-ben a növekedés 1,2 százalékos volt, 2015-ben 5 százalékos, 2016-ban 7,8 százalékos, 2017-ben pedig már 15,9 százalékos emelkedés történt (lásd az 5. ábrát).

¹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2016. január-december. 2017. február 20.

(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1612.html>)

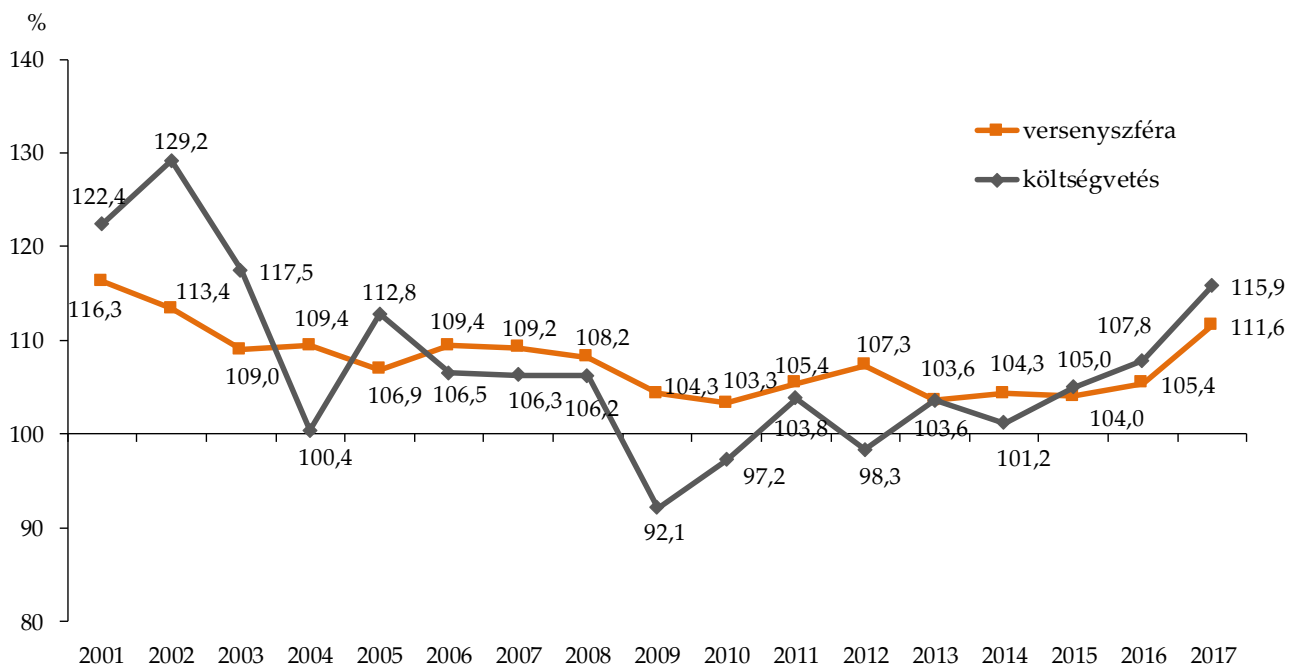
² Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2017. január-december. 2018. február 20.

(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1712.html>)

³ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2018. január-augusztus. 2018. október 19.

(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1808.html>)

5. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a közszférában (előző év azonos időszaka=100%), 2001–2017

Forrás: KSH

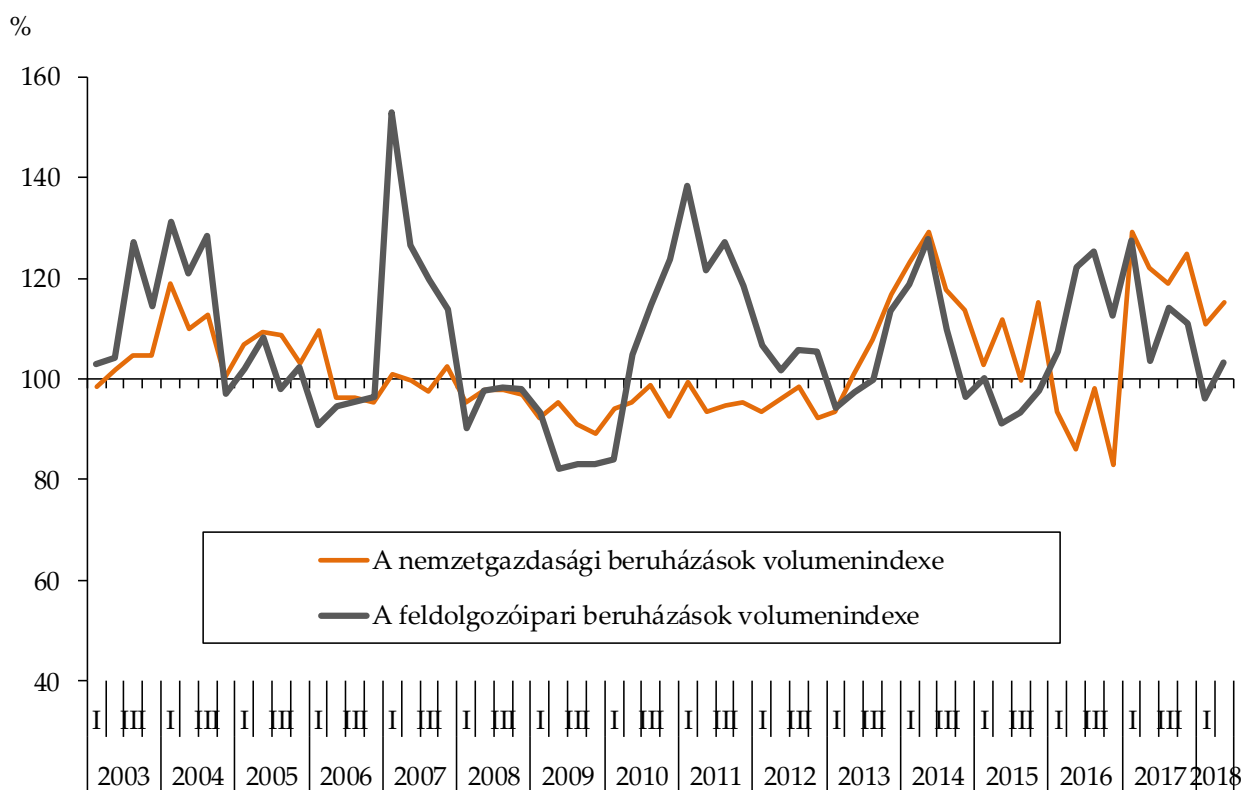
Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumene 2011-ben 4,5 százalékkal csökkent, majd 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat, így 5,2 százalékos visszaesés következett be. 2013-ban már 6,9 százalékos növekedést tapasztaltunk a megelőző évhez képest, 2014-ben pedig 19,4 százalékosat. 2015-ben az emelkedés 8,6 százalékosra mérséklődött, 2016-ban pedig 11,3 százalékos csökkenés következett be. 2017-ben azonban ismét jelentős mértékben, 23,3 százalékkal nőtt a nemzetgazdasági beruházások volumene az előző évhez képest. 2018 első felében némileg alacsonyabb ütemű, de továbbra is lendületes emelkedést tapasztalhattunk a nemzetgazdasági beruházások terén: az első negyedévben 10,8, a második negyedévben pedig 15,3 százalékos növekedés történt az előző év azonos időszakához képest.

A feldolgozóipari beruházások volumenéről szóló adatok 2010 második negyedévtől

kezdve gyorsuló növekedést mutattak, az utolsó negyedévre elérve a 24 százalékos ütemet. 2011-ben a pozitív tendencia folytatódott. 2012-ben éves szinten 4,9 százalékos emelkedést tapasztaltunk. 2013-ban 3,1 százalékos volt a feldolgozóipari beruházások növekedése, 2014-ben pedig 9,6 százalékra gyorsult az emelkedés. 2015-ben 4,5 százalékos visszaesés következett be, míg 2016-ban 16,4 százalékos emelkedésbe fordult az index. 2017-ben a növekedés üteme némileg lassult, éves szinten 12,8 százalékot ért el a feldolgozóipari beruházások volumenének bővülése. Idén az első negyedévben 3,8 százalékkal visszaesett a volumenindex, a második negyedévben pedig 3,2 százalékos növekedés történt az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd a 6. ábrát).

6. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (előző év azonos időszaka=100%), 2003–2018 II. negyedév

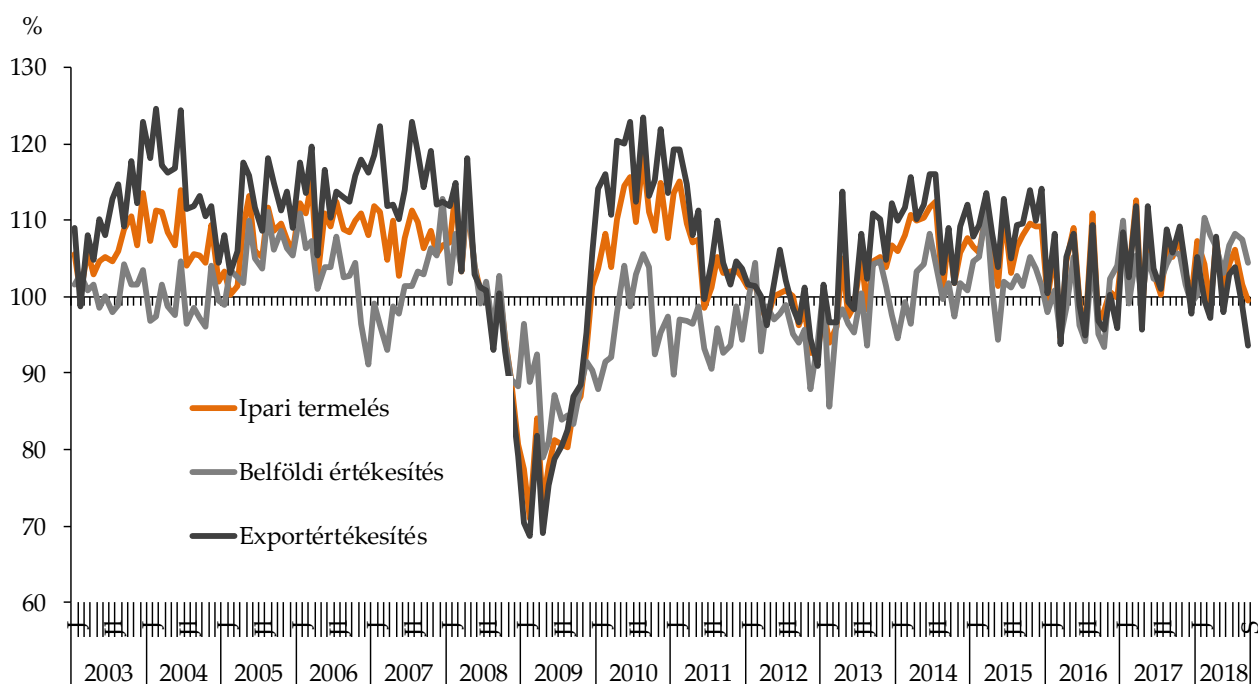
Forrás: KSH

Ipari termelés

2010-ben minden hónapban emelkedett az ipari termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011-ben a növekedés 5,6 százalékosra lassult. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették az ipari termelést, így 1,8 százalékos csökkenést mutattak az adatok. 2013-ban 1,1 százalékos bővülés következett be, ami 2014-ben 7,7 százalékra gyorsult. 2015-ben is magas szinten

(7,4 százalék) maradt az ipari termelés bővülése, azonban 2016-ban 0,9 százalékra esett vissza a növekedés üteme. 2017-ben 4,6 százalékkal bővült az ipari termelés volumene. A 2018 januárjától szeptemberig tartó időszakban a mutató összességében 3,1 százalékkal nőtt. Az ipari export 0,5 százalékkal emelkedett, míg a belföldi értékesítés 6 százalékkal (lásd a 7. ábrát).

7. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (előző év azonos időszaka=100%), 2003–2018. szeptember

Forrás: KSH

Külkereskedelem

2011-ben a külkereskedelmi termékforgalom növekedésének üteme mérséklődött, a kivitel volumene 9,9, a behozatalé pedig 6,7 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.⁴ 2012-ben a kivitel volumene 0,7 százalékkal haladta meg az előző évit, a behozatalé 0,1 százalékkal alulmúlta azt.⁵ 2013-ban a külkereskedelem export- és importvolumene 4,2, illetve 5,0 százalékkal bővült.⁶ 2014-ben a kivitel volumenindexe 6,9 százalékkal, a behozatalé pedig 8,8 százalékkal emelkedett.⁷

2015-ben a kivitel volumenindexe 7,8 százalékkal, a behozatalé pedig 6,3 százalékkal nőtt.⁸ 2016-ban a külkereskedelmi termékforgalom kivitelének volumene 4,4, a behozatalé pedig 4,7 százalékkal nőtt.⁹ 2017-ben a kivitel volumene 5,8, a behozatalé pedig 8,2 százalékkal emelkedett (lásd az 5. ábrát).¹⁰

A 2018. januártól augusztusig tartó időszakban a kivitel volumenindexe 5,3, a behozatalé 6,3 százalékkal emelkedett az

⁴ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-december

⁵ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2012. január-december

⁶ Forrás: KSH Statisztikai Tükör. Külkereskedelmi termékforgalom, 2013. január-december

⁷ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2014. január-december

⁸ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2015. január-december

⁹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2016. december (második becslés),

<http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1612>

¹⁰ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2017. december (második becslés),

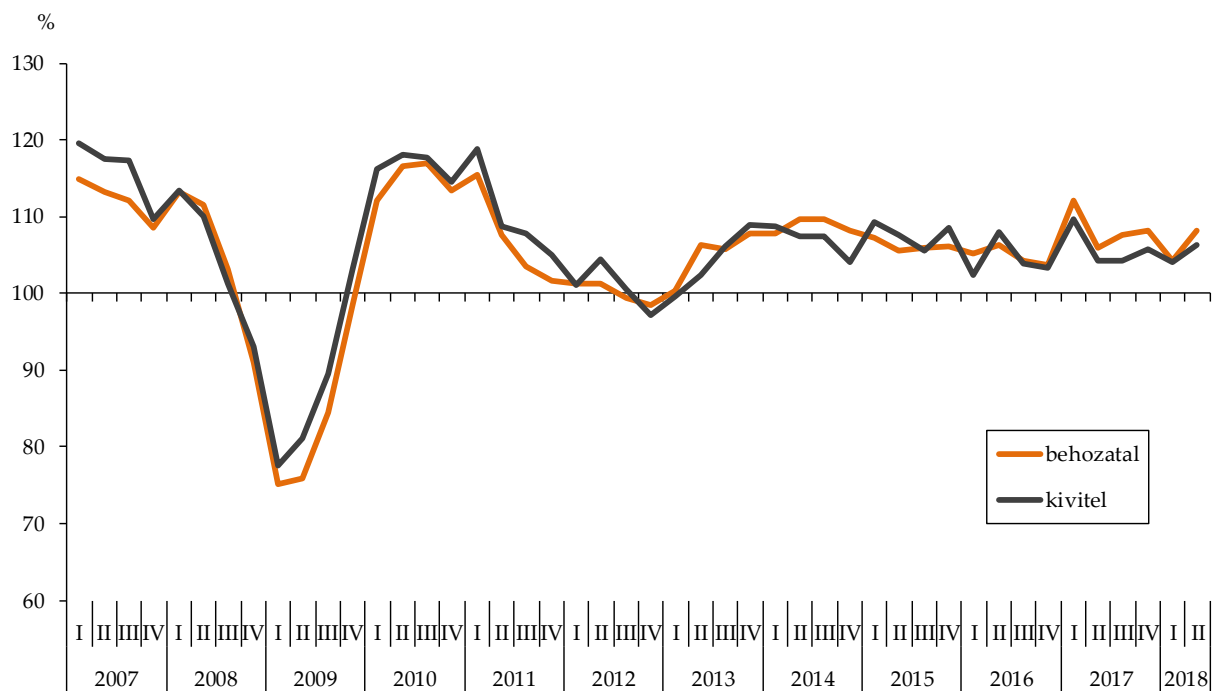
<http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1712>

GHT 2019. február

előző év azonos időszakához képest. A kivitel értéke 69,8 milliárd euró (22 068 milliárd forint), a behozatalé 65,2 milliárd euró (20 611

milliárd forint), a külkereskedelmi többlet pedig 4,6 milliárd euró volt, ami 719 millió euróval kevesebb, mint az előző évi.¹¹

8. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (előző év azonos időszaka=100%), 2007–2018. II. negyedév

Forrás: KSH

¹¹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2018. augusztus (második becslés),

<http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1808>

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(Feb)	5,0%	5,0%	5,0%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Feb)	47,6	47,6	47,6
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Feb)	98,5	99,0	99,3
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Feb)	103		102
	Munkanélküliségi ráta	(Feb)	3,8%	3,9%	4,0%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(Feb)	131,4	124,7	121,7
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Feb)	53,0	53,7	53,7
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Feb)	49,2	49,5	49,5

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

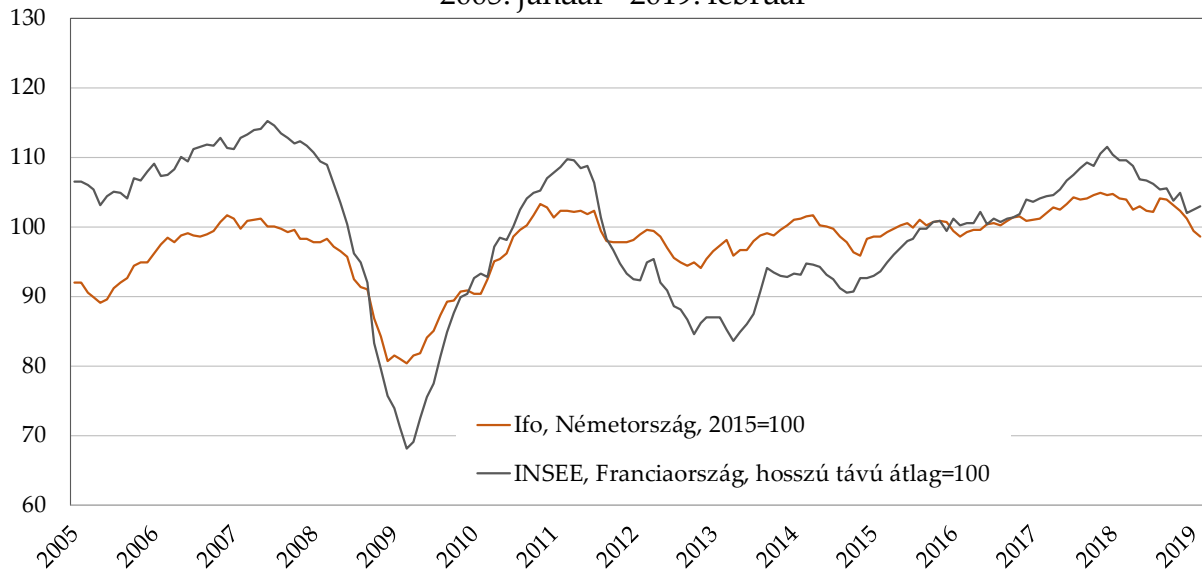
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

Németországban a munkanélküliek aránya és a feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke a januárhoz képest nem változott, és a várakozásoknak megfelelően alakult. Az IFO üzleti bizalmi index értéke az előző hónaphoz képest csökkent, és alacsonyabb, mint a várakozás. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi indexe az előző hónaphoz képest növekedett. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az előző hónapban tapasztalt értékhez képest nőtt, és magasabb, mint a várakozás. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke januárhoz képest csökkent, és alulmúlta a várakozást. A munkanélküliek aránya ugyanakkor csökkent az előző hónaphoz viszonyítva. A kínai beszerzési index csökkent a januári adatokhoz képest, és alulmúlta a várakozást.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2019. február

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston, elemző, MKIK GVI

Vági Eszter, elemző, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Makó Ágnes

PhD, ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2019. február, Budapest,

2019-03-11